

Asia: VN/18335/2026

Lausuntopyyntö; Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaaratiedotteesta annetun lain 5 ja 7 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Vaaratiedotejärjestelmässä

Varsinais-Suomen hyvinvointialue pitää tärkeänä vaaratiedotejärjestelmän kehittämistä ja uuden Cell Broadcast -teknologiaan perustuvan väestönvaroitussjärjestelmän käyttöönottoa. Järjestelmä parantaa merkittävästi väestön tavoitettavuutta, varoitusten nopeutta ja alueellista kohdennettavuutta erityisesti nopeasti kehittyvissä vaara- ja häiriötilanteissa.

Hyvinvointialue pitää kuitenkin tärkeänä, että järjestelmän kehittämisessä huomioidaan myös mahdollisuus välittää ennakoivaa turvallisuutta, varautumista ja väestön toimintakykyä tukevaa tietoa. Vaaratiedotejärjestelmän merkitys ei rajoitu ainoastaan tilanteisiin, joissa välitön vaara on jo syntynyt, vaan sitä tulee kehittää osaksi laajempaa yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistavaa viestintäkokonaisuutta.

Erityisesti nopeasti kehittyvissä ja laaja-alaisissa tilanteissa, kuten poikkeuksellisissa sääilmiöissä, luonnononnettomuuksissa, ympäristövahingoissa, laajoissa häiriötilanteissa tai ilmasta kohdistuvissa uhkatilanteissa, väestölle voi olla tarpeen välittää ennakoivaa tietoa ja toimintaohjeita jo ennen välittömän vaaran toteutumista. Esimerkiksi ilmasta kohdistuvissa uhkissa korostuu tarve nopeaan ja alueellisesti kohdennettuun viestintään, jolla voidaan ohjata väestöä suojautumaan, siirtymään turvalliseen paikkaan tai noudattamaan viranomaisohjeita.

Tulevaisuuden vaaratiedotejärjestelmän tulee mahdollistaa myös tilanteet, joissa uhka kehittyy vaiheittain ja joissa väestön oikea-aikaisella ohjauksella voidaan vähentää tapahtuman vaikutuksia.

Ennakoivalla viestinnällä voidaan parantaa väestön omaehtoista varautumista, vähentää epävarmuutta sekä tukea viranomaisten toimintakykyä varsinaisen vaaratilanteen aikana.

Järjestelmän jatkokehittämisessä tulee arvioida mahdollisuudet erottaa toisistaan välitöntä toimintaa edellyttävä vaaratiedote sekä ennakoiva viranomaisviestintä siten, että molemmat tukevat väestön turvallisuutta tarkoituksenmukaisella tavalla. Vaaratiedotelain kokonaisuutta tulee tarkastella siten, että siinä huomioidaan nykyistä paremmin erilaiset tilanteet, joissa viranomaisella on tarve välittää väestölle tietoa ennen välittömän vaaran syntymistä tai sen aikana. Kaikki turvallisuutta vaarantavat tilanteet eivät edellytä varsinaisen vaaratiedotteen antamista, mutta voivat kuitenkin edellyttää nopeaa, luotettavaa ja alueellisesti kohdennettua viranomaisviestintää.

Vaaratiedottamisesta annettua lainsäädäntöä tulee tarvittaessa päivittää siten, että se mahdollistaa nykyistä joustavammin myös ennakoivan ja tilanteen kehittymiseen perustuvan viranomaisviestinnän. Lainsäädännössä tulee selkeyttää vaaratiedotteen ja muun turvallisuutta tukevan viranomaisviestinnän välistä suhdetta sekä määritellä tilanteet, joissa viranomaisella on mahdollisuus hyödyntää uusia väestönvaroitussjärjestelmiä myös ennakoivaan ohjaukseen.

Ennakoivan tiedon välittämisen mahdollistaminen edellyttää selkeää määrittelyä siitä, milloin kyseessä on lain mukainen vaaratiedote ja milloin muu viranomaisen turvallisuusviestintä. Toimintamallien tulee perustua yhteisiin valtakunnallisiin periaatteisiin, selkeisiin toimivaltuuksiin, vastuiden määrittelyyn sekä ennalta määriteltuihin kriteereihin. Tavoitteena tulee olla, että viranomaisilla on käytössään tarkoituksenmukaiset viestintävälineet sekä välittömän vaaran torjumiseen että väestön ennakoivan varautumisen ja toimintakyvyn vahvistamiseen.

Samalla tulee varmistaa, että viestintä säilyy selkeänä, luotettavana ja viranomaisohjattuna. Järjestelmän käyttöä tulee kehittää siten, että väestön luottamus viranomaisviestintään vahvistuu eikä vaaratiedotejärjestelmän merkitys heikkene tarpeettoman tai epäselvän viestinnän seurauksena.

Varsinais-Suomen hyvinvointialue pitää tärkeänä, että uuden vaaratiedotejärjestelmän kehittämisessä tarkastellaan kokonaisuutena sekä välitöntä väestön varoittamista että ennakoivaa turvallisuusviestintää, joka vahvistaa yhteiskunnan kriisinkestävyttä normaalioloissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Järjestelmän kehittämisen tulee perustua jatkuvaan teknologiseen, toiminnalliseen ja lainsäädännölliseen kehittämiseen siten, että väestön varoittamisen ja viranomaisviestinnän kokonaisuus vastaa muuttuvan turvallisuusympäristön tarpeisiin.

Vaaratiedottamista koskevaa lainsäädäntöä tulee arvioida ja tarvittaessa päivittää siten, että se mahdollistaa tarkoituksenmukaisen viestinnän erilaisissa turvallisuustilanteissa sekä tukee uusien teknologisten ratkaisujen, kuten alueellisesti kohdennettujen väestönvaroitussjärjestelmien,

tehokasta hyödyntämistä. Tavoitteena tulee olla kokonaisuus, jossa lainsäädäntö, tekniset järjestelmät ja viranomaisten toimintamallit muodostavat yhtenäisen ja toimintavarman kokonaisuuden väestön turvallisuuden varmistamiseksi.

Rinne Sari

Varsinais-Suomen pelastuslaitos - Varsinais-Suomen hyvinvointialue,
pelastus- ja ensihoitopalvelut